

Συμπληρωματικές ασκήσεις

Από τη στιγμή που οι προμήθειες μπουν στο σπίτι, πρέπει κάποιος να τις διατηρήσει και να κάνει τις απαραίτητες εργασίες: μέσα στο σπίτι θα μεγαλώσουν τα νεογέννητα, στο σπίτι πρέπει να παραχθεί το αλεύρι που δίνουν τα δημητριακά. Το ίδιο ισχύει και για την κατασκευή των ενδυμάτων από το μαλλί. Επειδή μάλιστα όλες οι εργασίες χρειάζονται φροντίδα, και αυτές που γίνονται μέσα στο σπίτι και αυτές που γίνονται έξω, νομίζω ότι ο Θεός ανέθεσε στη φύση της γυναίκας τις εργασίες και τις φροντίδες μέσα στο σπίτι και στον άνδρα τις εξωτερικές.

Ξενοφών, Οικονομικός, VII, 21-23 (μετ. Α. Παπαγεωργίου)

1. Σύμφωνα με το παραπάνω απόσπασμα ο ρόλος της γυναίκας είναι περιορισμένος στο σπίτι. Να απαντήσετε στα ερωτήματα :

α. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο ρόλος της γυναίκας είναι τόσο περιορισμένος;

β. Σε ποιες εκδηλώσεις επιτρέπεται, στη γυναίκα, να συμμετέχει

Απάντηση

α. Ο ρόλος της γυναίκας είναι περιορισμένος επειδή :

i. δεν συμβάλλει στην παραγωγή επομένως δεν είναι θετικό στοιχείο σε ό τι αφορά την οικονομική ανάπτυξη της πόλης,

ii. πρέπει ο άνδρας ο οποίος είναι και ο ιδιοκτήτης της περιουσίας να γνωρίζει ποιοι είναι οι απόγονοί του και αν αυτοί είναι οι δικοί του απόγονοι ώστε να γνωρίζει και σε ποιους θα περιέλθει η περιουσία.

iii. Εφόσον λοιπόν το θέμα είναι πρωτίστως οικονομικό, η γυναίκα δεν μορφωνόταν γιατί προφανώς ο νομοθέτης υπάκουε σε μια αντινομία: με το να μην δουλεύει εκτός οικίας η γυναίκα ασχολείτο με την

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

οικονομία του οίκου εξοικονομώντας χρήματα για τον οικογενειακό προϋπολογισμό.

iv. Από την άλλη, χειραφετούμενη η γυναίκα θα όριζε η ίδια το σώμα της και τον χρόνο αναπαραγωγής με αποτέλεσμα να ελέγχει και να προσανατολίζει η ίδια την τεκνογονία. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των γεννήσεων και τον περιορισμό της ευγονικής που ιδιαίτερα ενδιέφερε την πόλη.

v. Η ενασχόληση των γυναικών και των δούλων με την καθημερινότητα, επέτρεπε στους άνδρες να ασχολούνται με τα κοινά και με την διάνοηση.

β. i. Η μετάβαση στον οίκο του συζύγου ήταν η μοναδική κοινωνικά αποδεκτή λύση για την Αθηναία, καθώς δεν υπήρχε εναλλακτική λύση από εκείνη του γάμου. Ως διαβατήρια τελετή, η γαμήλια τελετουργία στον αθηναϊκό γάμο είναι επίσης μια διαδικασία μετάβασης και μετουσίωσης. Η μετάβαση συμφωνείται μεταξύ του πατέρα της νύφης και του μέλλοντα γαμβρού, μέσω της σύμβασης που καλείται εγγύη, ενώ η μετουσίωση τελείται υπό την ευθύνη της ίδιας της γυναίκας. Κόβοντας τα μαλλιά της, βγάζοντας τη ζώνη της εφηβικής της ηλικίας, εκτελώντας το λουτρό, πρακτικά τελεί την τελετή ενηλικίωσης, προετοιμαζόμενη για τη γυναικεία της ωρίμανση.

ii. Η εκπαίδευση της γυναίκας στην Αθήνα ήταν θεσμικά ανύπαρκτη, εκτός και αν φρόντιζε διαφορετικά ο κύριός της και η ουσιαστική συμμετοχή της στην κοινότητα αναδεικνυόταν κυρίως σε τελετές θρησκευτικού χαρακτήρα, όπως τα [Θεσμοφόρια](#), τα Παναθήναια, τα Λήναια, τα Μικρά και Μεγάλα Διονύσια.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. «Μερικοί ισχυρίζονται ότι η δουλεία δεν είναι έργο της δικαιοσύνης, αλλά της βίας. Η οικογένεια, για να είναι πλήρης, οφείλει να αποτελείται από άτομα ελεύθερα και δούλους. Πράγματι, η περιουσία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της οικογένειας, γιατί χωρίς τα αναγκαία αντικείμενα είναι αδύνατον να ζήσεις. Δεν μπορούμε να φανταστούμε οικογένεια χωρίς ορισμένα βοηθητικά εργαλεία. Ανάμεσα στα εργαλεία, άλλα είναι άψυχα και άλλα έμψυχα. Ο δούλος είναι ένα εργαλείο έμψυχο. Εάν κάθε εργαλείο μπορούσε, με μια απλή εντολή, να εκτελέσει μόνο του μια εργασία, τότε ο κύριος δε θα χρειαζόταν τους δούλους. Χρήσιμη για τους ίδιους τους δούλους, η δουλεία είναι δίκαιη».

Αριστοτέλης, Πολιτικά, Α, IV, 1-3 (μετ. Β.Σ.)

Η συμβολή των δούλων στην αρχαία Αθήνα ήταν και θετική και αρνητική. Να σχολιάσετε την άποψη.

Απάντηση

Οι Αθηναίοι θεωρούσαν υποτιμητική την ενασχόληση με την καθημερινότητα. Τους άρεσε να συχνάζουν στην αγορά όπου διαλέγονταν για την τέχνη και την φιλοσοφία. Επειδή όμως έπρεπε και να ζήσουν, και μάλιστα να ζήσουν με ποιότητα, χρησιμοποιούσαν τις γυναίκες, τους μέτοικους και τους δούλους.

α. τις γυναίκες για την οικονομία του οίκου και την ασφαλή ανάπτυξη των παιδιών,

β. τους μέτοικους για το εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο και

γ. τους δούλους για όλες τις άλλες ασχολίες όπως είναι η αστυνόμευση, η διαπαιδαγώγηση, οι οικοδομικές δραστηριότητες.

Χάρη στους δούλους δημιουργήθηκε το θαύμα του της περιόδου του Περικλή με όλα εκείνα τα εξαίσιμα οικοδομήματα που τα θαυμάζει

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

όλος ο κόσμος όχι μόνο για το κάλλος τους αλλά και για τα μηνύματα που εκπέμπουν.

Αλλά και εξ αιτίας των δούλων δεν αξιοποιήθηκε η τεχνολογία που είχε αναπτυχθεί καθώς υπήρχαν εργατικά χέρια που μπορούσαν να αντικαταστήσουν τις μηχανές αντί να γίνει το αντίθετο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην αξιοποιηθεί το ανθρώπινο δυναμικό σε άλλες δραστηριότητες σαφώς πιο παραγωγικές. Η μαζική παραγωγή αγαθών, και αγαθών που, για την ώρα, εισήγοντο από το εξωτερικό με αποτέλεσμα την εκροή συναλλάγματος, θα συνέβαλε και στη δημιουργία θέσεων εργασίας.



Στην αρχαία αγορά.

<http://arxaiathomi.gr //nlampiris16@hotmail.com>

3. Το προσθείμην είναι:

α. ευκτική αορίστου β'

β. ευκτική ενεστώτα

Απάντηση

α. Η ευκτική ενεστώτα είναι προστιθείην.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. κινδύνευμα, γνώμη, αδελφός, αύτουργός, αυτόφωρος, ξυγγιγνώσκω : ποια είναι η ετυμολογία των λέξεων;

Απάντηση

κινδύνευμα	< κινδυνεύω
γνώμη	< γιγνώσκω
αδελφός	< ἄ (αθροιστικό) + δελφύς (ἦ)
αύτουργός	< αὐτός + ἔργον
αυτόφωρος	< αὐτός + φῶρ
ξυγγιγνώσκω	< ξυν + γιγνώσκω

5. ἀκούειν : να γίνει Χ.Α.

Απάντηση

ενεστώς	ἀκούειν
μέλλον	ἀκούσσειν
αόριστος	ἀκοῦσαι
παρακείμενος	ἀκηκοέναι

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

6. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

ἀκούειν : Η ευκτική αορίστου είναι

α. ἀκοῦσαι

β. ἀκούσαι

Απάντηση

α. Το αι της κατάληξης, στο γ' πρόσωπο της ευκτικής αορίστου, είναι, κατ' εξαίρεση, βραχύ. Θυμόμαστε ότι όλες οι δίφθογγοι είναι μακρές εκτός από το αι και το οι στο τέλος κλιτής λέξης οπότε είναι βραχείες. Επομένως, μακρόν προ βραχέος περισπάται. Αντίθετα, στο απαρέμφατο αορίστου το αι είναι μακρό. Επομένως μακρό προ μακρού οξύνεται.

7. Να αντιστοιχίσετε τα δυο στήλες :

α. λύουσα εἴθ' ἄπτουσα	1. Αντιγόνη
β. φρόνησον	2. Κρέων
γ. διπλὰς ὄψεις ἀράξας	3. Πολυνείκης
δ. ἀδελφῷ δύο	4. Ισμήνη
ε. ἀρχομεσθ' ἐκ κρεισσόνων	5. Οιδίπους

Απάντηση

α 4, β 1, γ 5, δ 3, ε 2.

8. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

η λέξη λελειμμένα είναι :

α. μετοχή παρακειμένου του ρήματος λαμβάνομαι,

β. μετοχή παρακειμένου του ρήματος λείπομαι.

Απάντηση

β. του ρήματος λαμβάνομαι η οριστική παρακειμένου είναι εΐλημμαι· επομένως εΐλημμένα είναι η μετοχή παρακειμένου, ουδέτερο πληθυντικού· πρβλ. η απόφασή μου είναι ειλημμένη.

9. κράτη παρέξιμεν :ποια είναι η σημασία της λέξης κράτος; Να την αντιδιαστείλετε με τις λέξεις ἔθνος και λαός.

Απάντηση

Ἔθνος ονομάζουμε ένα σύνολο ανθρώπων οι οποίοι μοιράζονται μεταξύ τους κοινά γνωρίσματα που τους διακρίνουν ως σύνολο από άλλα εθνικά σύνολα. Συνήθως τέτοια κοινά γνωρίσματα θεωρούνται η γλώσσα, η θρησκεία, οι κοινές παραδόσεις κ.λπ. Αυτός ο ορισμός όμως δεν είναι πάντοτε τόσο προφανής όσο φαίνεται.

i. με αυτόν τον ορισμό, οι Μουσουλμάνοι της Θράκης ή οι εναπομείναντες Εβραίοι της Θεσσαλονίκης ανήκουν στο ελληνικό έθνος;

ii.Επίσης, οι Ελβετοί, παρότι έχουν τρεις διαφορετικές γλώσσες, αποτελούν ενιαίο έθνος;

iii.Οι λαοί της Λατινικής Αμερικής από την άλλη, αν και μοιράζονται την ίδια γλώσσα και θρησκεία, αποτελούν, όπως οι ίδιοι υποστηρίζουν και αισθάνονται, διαφορετικά έθνη;

Το χαρακτηριστικό στοιχείο αυτού του ορισμού του έθνους είναι ότι παρουσιάζει τα εθνικά γνωρίσματα με τρόπο που προβάλλεται η

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

αντικειμενική διαπίστωσή τους ακόμη και από κάποιον τρίτο, που συνήθως είναι μια κρατική εξουσία, προκειμένου να επιβάλει στην πράξη τους αντικειμενικούς εθνικούς προσδιορισμούς στους πληθυσμούς που ελέγχει.

Η ακραία αντικειμενική περί έθνους θεωρία (ρομαντικής και γερμανικής καταγωγής) κατέληξε ιστορικά στον υπερεθνικισμό, τον ρατσισμό και τον φασισμό. Το έθνος διαχωρίζεται έτσι από τον λαό και γίνεται αντιληπτό ως μια πολιτιστική έννοια, η οποία μπορεί να προσδιοριστεί αποκλειστικά με τρόπο αντικειμενικό, δηλαδή ανεξάρτητα από τις θελήσεις των ανθρώπων που το απαρτίζουν.

Τι απουσιάζει, λοιπόν, σ' αυτήν τη θεώρηση; Το υποκειμενικό στοιχείο, το στοιχείο του αυτοπροσδιορισμού. Τι είδους εθνική ταυτότητα επιθυμούν οι άνθρωποι να έχουν, πέρα από τα αντικειμενικά τους χαρακτηριστικά (κληρονομικά ή πολιτιστικά); Επιθυμούν να είναι Έλληνες, Ελβετοί ή Αργεντινοί;

Το έθνος, έτσι, γίνεται αντιληπτό, όπως έλεγε ο Ρενάν, ως «καθημερινό δημοψήφισμα». Αυτή η υποκειμενική αντίληψη για το έθνος προέρχεται από τον Διαφωτισμό, διαδόθηκε με τη Γαλλική Επανάσταση και ταυτίζει τον λαό με το έθνος -τη συναντάμε και στα ελληνικά συντάγματα μέχρι το 1952- πριν η ρομαντική ιδέα διαχωρίσει τους δύο όρους. Έτσι, το έθνος ορίζεται όχι ως πολιτιστική αλλά ως πολιτική έννοια σε συνάρτηση με τη δημοκρατία και την ιδιότητα του πολίτη, ταυτόσημη με την έννοια του λαού, όπως ειπώθηκε. Με αυτό τον τρόπο κατανοούν τον όρο, για παράδειγμα, οι πολίτες των ΗΠΑ.

Λ α ό ς είναι το σύνολο των ανθρώπων που ζουν σε μια χώρα και έχουν την ιθαγένεια ή υπηκοότητα, ή ιδιότητα του πολίτη του κράτους αυτού. Η ιθαγένεια είναι η πολιτική και νομική σχέση που έχει ένας πολίτης με ένα συγκεκριμένο κράτος από την οποία προκύπτουν και για τα δύο μέρη συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Η ιθαγένεια συχνά καλείται και υπηκοότητα. Πρόκειται

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

για απολύτως συνώνυμες λέξεις, απλώς, ιστορικά η υπηκοότητα έχει συνδεθεί με τις απόλυτες μοναρχίες, όταν ο λαός όφειλε υπακοή στον «ελέω Θεού» μονάρχη. Για αυτό τον λόγο δεν είναι ίσως ορθό να χρησιμοποιείται σήμερα στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού καθεστώτος. Τις τελευταίες δεκαετίες χρησιμοποιείται επίσης, ιδίως από τους πολιτικούς επιστήμονες, η λέξη citizenship, που αποδίδεται στα ελληνικά ως πολιτειότητα ή ιδιότητα του πολίτη και αναφέρεται και αυτή στη σχέση πολίτη - κράτους, δηλαδή στην ιθαγένεια, φωτίζοντάς την περισσότερο από τη σκοπιά του πολίτη ως ενεργού πολιτικού υποκειμένου.

Το κ ρ ά τ ο ς μπορεί να γίνει κατανοητό με δύο τρόπους:

α) Ως οργανωμένη πολιτική οντότητα που κατέχει καθορισμένη γεωγραφική περιοχή και αντιπροσωπεύει έναν πληθυσμό. Αυτός είναι ο νομικός-γεωγραφικός ορισμός του κράτους· π.χ. ο ΟΗΕ αποτελείται από 194 κράτη και είναι ο πιο συνηθισμένος και χρήσιμος στην καθημερινή επικοινωνία.

β) Ως μηχανισμός εξουσίας που ασκείται σε μια κοινωνία, «το εξουσιαστικό φαινόμενο στη θεσμική του διάσταση», όπως έλεγε ο Δημήτρης Τσάτσος (ορισμός της πολιτικής επιστήμης). Με αυτήν την έννοια χρησιμοποιούμε, π.χ., τον όρο στη φράση δεν υπάρχει κράτος, όταν θέλουμε να πούμε ότι η κρατική εξουσία είναι ανίσχυρη και δεν μπορεί να επιβάλει την ισχύ της. Επίσης αξίζει εδώ να διακρίνουμε την εξουσία (authority), που είναι η νόμιμη και νομιμοποιημένη, δηλαδή αποδεκτή δυνατότητα που έχει κάποια αρχή να επιβάλλει τη θέλησή της παρά τις αντιρρήσεις, από την απλή δύναμη (power), η οποία είναι διάχυτη στο κοινωνικό σώμα, άρα είναι άμορφη. Εξουσία, που δεν πρέπει να καταχράται, έχει ένας αστυνομικός, ενώ δύναμη να επιβάλει τη θέλησή του έχει ένας ένοπλος ληστής.

Δημοκρατία και εκπαίδευση <http://foundation.parliament.gr>

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

10. Να συνδέσετε τις δυο στήλες :

α. λέγω	1. παρέξιμι
β. παρεξέρχομαι	2. παρανάλωμα
γ. τοῖς βεβῶσι	3. συνημμένο
δ. ἀλίσκομαι	4. αντιρρησίας
ε. ἄπτω	5. υποχθόνιος
στ. ἀπεχθής	6. το βῆμα

Απάντηση

α 4, β 1, γ 6, δ 2, ε 3, στ 5.

Χαρίκλεια Μυττά, φιλόλογος